

AMICULU FAMMILIEI

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

LITERATURA' PROVENCALE.

(Continuare.)

IV. *Trubaduri, jocolatori si sfer'a loru de activitate.* Se vedemu acumu, cine au fostu trubadurii, cine jocolatorii (jongleurs), si care puse-tiunea si sfer'a de activitate a poetiloru din ambe clasile? Conceptulu trubaduriloru si jocolatoriloru nu e tocmai lamuritu. Uneori amendoue nomenclaturele paru a se fi usitatu decãtra scriitori cã identice, alte ori se punu in contrastu. In regula se pôte dice, cã trubaduri se numiã toti cei ce se ocupã cu poes'ia de arte, fia-fostu dinsii din verice stare sociale, si poetisat'aru-fi dinsii numai din plãcere ori pentru remunerare; dincontra jocolatori se chiamã acei-a, cari si faceã din poesia sãu musica unu isvoru de castigu. Pentru pãt'a inse, ceãnca dela inceputu se lipise de numele cestoru ultimi, poetii preferiã a fi numiti trubaduri.

Simburele si mediulu poetiloru provençali de arte e de a se cautã in acei trubaduri, cari trairu la curtile domniloru, s'aru potã cu dreptu cuventu numi poeti de curte sãu aulici. Ei se redicã parte din sinulu nobilimei mai inferiõre si mai mësere, parte din alu burgesimei dejã pre atunci fõrte respectate in Franci'a de mēdia-dã, parte in fine din poporulu de diosu, bunaõra Bernardu de Ventadour, celu mai delicatu liricu amorusu in literatur'a provençale. Ba nu odata chiaru si preoti si calugheri imbrãcosiã carier'a de poeti ai amõrei, fiindu vedi-bine candu opriti si pedepsiti, candu erasi — pentru venitul, ce acēsta arte aduceã basericelor si conventelor — imbarbatati de respectivele auctoritãti basericesci.

Ce se tiene de cuventulu „trubaduru“ (in limb'a provençale „trobair“, „trobador“ = inven-

tatoriu, poetu), elu ocire mai antãiu la Rambaut de Orange, ba dejã Guilielmu de Poitiers folosesce verb'a „trobar“ in sensu de a face poeste, si pare a fi iusemnatu, in contrastu cu poetulu poporanu, pre poetulu de arte, era mai anumitu pre celu liricu. Pentru form'a mai puçinu artificioasa si stilulu mai simplu ale romãnului si novelei, asiã se vede, cã compunetorii acestor'a se considerã de poeti mai rei, mai inferiori. Preste totu trubadurii si-dã silintia a presentã form'a poetisarii loru cã ceva lucru mai inaltu, numindu-o artea de a face versuri (art de trobar), niciodata iuse. cumu afirmara unii, sciintia voioasa (gai saber), care ultima espresiune veni in usu numai in academi'a din Tulus'a. Ei se mãndrescu cu diliginti'a ce punu intru esercitarea acesteii arti, carea recere spiretu, precepere, scientia, scurtu: aptitudini distinse. Si in adeveru vocatiunea de poetu de arte era considerata in generale asiã de onorifica, incãtu nice imperati si regi nu despretiuiã a stã in renumele si nimbulu unui trubaduru.

Altintre cei mai multi trubaduri se precepeã totodata si la cantu si musica, la dincontra se indatinã a portã cu sene jocolatori. Nu unulu din ei era si compositoriu, componendu pentru versurile sale arie si melodie. Mai puçini era cei ce scieã scrie, si acēst'a o marturescu apriatu unii trubaduri. Atari trebuia se-si ditedie poes'ia altor'a, cari se li-o ficsedie prin litere; de aci a dictã insēmna aõrea a face poeste.

Se vedemu acumu, care a fostu sfer'a de activitate a jocolatoriloru? Precumu dejã numele i arēta (jongleur, prov. joglar, de la lat. medievale

jocus = jocu, musica), jocolatorii au fostu in prim'a linia musicanti. Instrumentele principal' ale artei lorú erá viol'a séu violin'a, cam cá a nóstra; apoi harp'a si citar'a. Guiraut de Calanson mai memore'dia tob'a, castaniet'a, simfon'a, mandor'a, monocordulu, psalteriulu, cobuzulu séu cobz'a, lir'a si altele, pofindu, cá jocolatoriulu se scia jocá celu puçinu nóue instrumente: éra Bertran de Born mai adauge trómbiti'a, cornulu si faufar'a. Cu adeveratu unu testimoniulu eclatantu acest'a despre iubirea, déca si nu despre inalfimea artei pre acelu tempu la Provençali!

Un'a din principalile ocupatiuni ale jocolatoriloru stá in acea, cá pre poetii de curte mai puçini dibaci in ale declamatiunei si propunerei se-i insoçésca in caletoriele lorú si cu cantulu si joculu se-i acompaniedie, séu cá se propuna si declame pre la cele curti poesiele poetiloru de o pusetiune mai inalta si cari nu reflectá la vre unu castigu materiale dupa artea lorú poetica.¹⁾ Asemeni poeti mai cu stare si-tieneá anume si aveá in sierbitiulu lorú câte unu atare jocolatoriu, ba aórea si câte doi si mai multi, asié câtu nicaiuri nu aflámu in asemenea estensiune relatiunea acést'a curiósá dintre poetu si musicante, carea face un'a din notele caracteristice ale poesiei provençali.

Afara de acea jocolatorii enará novele, legende si povesti, de cari cerculá o multime nespusa in tíera. Intre aceste erá p. e. naratiunile despre Tristanu si Isold'a, despre Absalomu celu frumosu, despre regele Marcú, despre Polamide, despre ataculu asupra Tirului, despre Ivanu antá-iulu dresatoriu de paseri, despre rusínea, ce imperatulu Constantinu o pati in palatiulu seu prin muiere-sa, din care cauza dinsulu parasi Rom'a si edificá pompós'a Constantinopole, a carei edificare durá 129 de ani, si altele de aceste. Naratoriulu bunu capetá numele onorificu de „comtaire“ (= naratoriu).

Li se mai dá jocolatoriloru si numirea de „contrafazedor“ (= imitatoriu, intortacatoriu, moimutiatoriu), deórace unu jocolatoriu cumu se cade, perfectu in meseri'a sa, producea si farse, faceá si pre saltimbanculu si escamotatoriulu, pre imitatoriulu cantului paseriloru, pre dresatoriulu caniloru si moimitiiloru, si alte asemenea.

(Va urmá.)

Dr. Gregoriu Silasi.

¹⁾ Nostradamus Hist. littér. d. Troubad., t. II, pag 490: „La principale fonction de ceux-ci (des jongleurs) étoit de chanter les pièces des troubadours. Mais ils se mêloient quelquefois de poésie“ Raynouard II. 159—160: „Les jongleurs étoient le plus ordinairement attachés aux troubadours; ils les suivaient dans les châteaux, et participaient aux succès des leurs maîtres.... Les jongleurs ne se bornaient pas toujours à chanter ou à déclamer les poésies des plus célèbres troubadours; ils composaient eux-mêmes des pièces, de la musique, et méritaient ainsi de prendre rang parmi ces poètes.“

CORIOLANU.

„Blastemu asupr'a-ti Roma, tu patria de cërta.
De astadi inainte nu mai sum fiulu teu!
Tu-alungi pre unu falnicu duce, elu merge, se departa,
Dar' duce resbunare si ura 'n sênulu seu!

De martori 'mi suntu Dieii si ranele-mi din lupte
Câ ti am fostu cu credintia si onórea ti-am salvatu.
Portat'am pentru tine invingeri ne'nterupte,
Dar' dreptu recunoscintia: tu adi mai esilatu!

A-cépta inse Roma! me juru va se te-ajunga
Slav'a rusinósa, si lantiuri vei se porti!“ —
— Ce blasteme acestea? si cine le arunca
Asupr'a Romei óre, oprindu-se la porti?

Erá la mediulu noptii, ér' lun'a argintia
Esí puçinu din cétia, la zarea-i aparú
Coriolanu cu faci'a strivita de mania,
Si unu surisu de ura pe buze i trecú.

Cá-o umbra ratacita, elu stete inca-odata
Si mai privi spre Rom'a, cu gróza blastemandu,
De nou jurá elu érase o ura ne'mpacata
Si-apoi trecú departe de-alu patriei pamentu.

La portile cetátii in scurtu se si ivesce
O óste furibunda de-a Volsciloru contrari.
Pe urm'a lorú totu focuri si pradá se zaresce,
Si-acum vréu risipirea faimósei capitali.

Aci se punu in castre si 'n fruntea lorú apare
Cá unu erou giganticu, chiaru elu: Coriolanu.
— Elu mesura o privire spre cetele contrare
Si dá semnalu spre-ataculu poporulu Romanu.

Acum se face-unu sgomotu si bucinulu intóna
Inceperea navalei, dar' éta cá atunci
Spre tabera sosese o jalnica matróna
Urmata de mai multe femei si câti-va prunci.

La-acestu momentu incéta totu sgomotulu si-alarm'a.
Coriolanu devine adúncu impresiunatu.
— Ah mama! díce densulu, scapandu din mâna arm'a,
Si vrú se-i tinda braçiuulu cu-unu doru nestemperatu,

„Stâi loculu!“ — graiesce matrón'a 'npunetóre —
Câ-ci nu sciu inca duce, venit'am la-unu strainu?
Séu am venitú la fiu-mi? Esci fiulu meu tu óre?
Séu esci contrariulu Romei, de ur'a nóstra plinu?

Nu sciu crutiá-vei óre a mele caruntetie?
Sum mama ori captiva aici unde-am venitú, —
La acést'a me aduserú a mele betránétie
Se te vedu in esiliu, si-apoi duşmanu cumplita?

Cum poti surpá pamentulu ce te-a nascutu pre tine?
Nu ti-a cadiutu man'a trecúndu acestu hotaru?
Uitat'ai cá in Rom'a 'ti-ai Dieii si pre mine?
Aici: femei'a-ti, pruncii la loculu teu natalu.

De nu nasceám eu, Rom'a n'ar' fi adi in teróre,
De nu te-aveám pre tine atunci vrea fi se moriu
Cá-o libera femeia si 'n patria de-onóre,
De nime cucerita la jugu apesatoriu!

In Rom'a inse, nu vei se intri mai nainte
De ce-ai calcá cu óstea-ti dreptu preste sênulu meu.
Ucide-me, de n'ai tu mai nobili sêmtieminte,
Ucide-me, si-apoi vei se surpi pamentulu teu!“

— Asiá grái matrón'a, Veturi'a carunta,
Ér' ducele pre care toti lu-credeau ne'nvinsu,
Scapá torintú de lacrimi, ne mai poténdu se-ascunda,
Cá vorbele matróniei la sufletu 'lau atinsu.

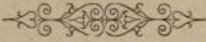
„Salvat'ai mama Rom'a, dar' m'ai pierdutu pre mine,
Si sôrtea-mi va se fia: esiliu, pribegii!“
— Asiá-a respunsu eroulu, petrunsu si cu suspine,
Imbraçisandu-si mam'a, consôrt'a si pre fii.

Si ast'feliu elu, pre care soliele romane
In frunte cu preotii, in daru l'au totu rogatu,
La vorbele si jalea insufletitei mame
Se contení pre sene, se dede capu plecatu.

Acum elu 'si re'ntôrse armat'a 'nversiunata,
Dar' fú ucisu in cale prin Volscii furiați! —
— La acést'a 'lu aduse man'a ne'mpacata:
La-unu tristu momentu, departe de Rom'a si-ai sei frati!

1887.

Vasiliu Budescu.

Strad'a Carmen Sylva.

— ROMANU. —

(Urmare.)

XVI.

Caletori'a.

Erá la trei ôre deminét'i'a; la patru plecă trenulu pentru Ruilac, deci, gar'a fiindu căm de parte, ér' birji tufa, Traianu nu mai avea multu timpu de pierdutu, déca voiá se plece.

Voiá si nu pré. Din momentulu in care primise depesi'a dela Talion ér' in cumpene: Se plece din Ténipesci si se lase cass'a neincheiata si cu lipsa de o mia de floreni, nu-i conveniá.

Desí ér' Dumineca, dí praznuita de catra banca, asiá incátu nu se poté presupune, că present'i'a s'a va fi necesara, totusi sêmtiulu seu de obligamentu eminamente desvoltatu f-lu povatiui, a nu intreprinde acea căletorie fâra scirea consiliului de administratiune si inainte de a se fi regulatu cestiunea cu mii'a de floreni.

Ast'a-i ér' firma decisiune cându, dupa cetera depesiei in sal'a de restauratiune dela balu, se intorsese la masa, dar' cându aflá din indiscretiunea lui Costica, cumca Nicolae Barda aveá dejá in buzunariu decretulu de adiunctu la filiala, dorulu de a-si realisá câtu mai curêndu visulu seu de aur, f-lu coplesí, indemnându-lu că se sioptesca Coraliei acele cuvinte care-i desveliau pe jumetate cuprinsulu depesiei si in arm'a căror'a Traianu se sêmtiá că si obligatu de a nu scâpá nici o oca-siune intru folosirea tuturoru midilóceloru spre ajungerea fericitului portu.

Midilocolu celu mai principalu, conditiunea esentiala fâra de care nu se poté insurá, ér' asigurarea midilóceloru de traiu. La banc'a din Ténipesci positiunea sa ér' că si pierduta, ar fi fostu deci unu pecatu neiertatu, déca n'ar' fi acceptatu cu amendóue mânile postulu ce i-se oferí de Talionu sí déca nar' fi alergatu cá cu unu minutu mai nainte, se si-lu asigure.

Éta ce 'lu decise a parasí balulu spunêndu că pléca cu trenulu.

Pre cându dupa-ce ajunsè acasa 'si făcea in tóta grab'a si in tóta liniscea preparativele s'ale

de caletorie, i revenira de nou tóte banuielile. Inzadaru inse cà-ci se sêmtiá datoriu a plecă.

„Este Domineca,“ se mângaiá elu érase, totu precumu se mângaiase la balu făcia de comesenii sei, „nu sunt datoriu a merge la banca, si nici uu voru avé lipsa de mine.

'Si schimbà costumulu de balu cu unulu de căletorie. Cu acést'a oca-siune audi zirgaitulu cheiloru dela cassa in busunariulu pantaloniloru pe care-i imbracă

„Se le lasu aici,“ se intrebá Traianu, „dar' cui se le dáu“, continuá elu a se intrebá mai de parte. „Tat'a dórme, nu-mi vine se-lu desceptu. Se le lasu pe mésa, póte se dea servitórea de ele. Dar' fâra mine, cheile nu-su de nici unu folosu, ba chiar' spre siguranti'a mea, trebue se le iáu cu mine.“

Erá gat'a, luându génta in mâna stiuse luminarea.

In acestu momentu tata-seu care dormiá in odai'a alaturata se trezi puçinu si cu o voce căm somuorósa berborosi: „Tu esci, am unu biletu!“

„Viséza“ 'si dîsè Traianu. „Dar' am uitatu se-i lasu vre-odóue rênduri cá se scie unde m'am dusu. Servitórea dórme, s'o desceptu si se-i dîcu dênsei, cine scie ce nesdravanfe 'mi va face cu spusulu ei, cà-ci alt'a le dîci si alt'a intielegu.“

Voiá se aprindia luminarea, cá se scrie unu biletu pentru tata-seu. Nu gâsi indata chibrituri. Intru ace'a orologiulu suná de dóue ori, ér' la trei si jumetate, timpulu supremu de plecare.

Tata-seu, ne mai audiendu nici unu sgomotu se liniscise, dar' cându deschise Traianu usi'a se trezi érase si dîsè inca odata:

„Este pre mésa biletulu.“

Traianu nu-lu mai audi

Pe semne asiá i ér' scrisu.

La gara gasí pre unu omu din contorulu Ruben et Laib, care insoçisè pre unu amicu alu seu.

Pe acestu omu din contorulu Ruben et Laib f-lu rogá se spuná tata-seu, că a plecatu la Riulocu. dar' că cu trenulu de séra se va întórce.

Ursi'a, nemilós'a ursita intocmise tóte intru peirea lui.

Dela Ténipesci pâna la Riulacu drumulu de feru făceá că vre-o patru ôre. Eráu puçini pasageri. Traianu se aflá singuru in cupeu, prin urmare poté negenatu a se abandoná impresiuniloru s'ale.

Omulu, care nu este blasatu prin desele căletorii, sêmte o cumplita mişcare in sufletulu seu indata ce respira aerulu, de altmintrea destulu de infectu alu garei. Siueratul locomotivei, sunetele clopoteloru de avisu, strigatele usferiloru, care recitéza cu glasu monotonu trenurile ce pléca, prip'a si important'i'a cu care se mişca lumea impregiurulu seu, aste tóte f-lu agitéza, produce o adeverata revolutiune in vederile sale: f-i reamintesece unu trecutu frumosu si descépta in sufletulu seu varii imagini, care forméza totu atâtea punti de auru intre trecutu si viitoriu, inaltiându-lu de-asupr'a tristului presentu asiá de tare, incátu

adese-ori căletoriulu transpusu în acésta noua și insufletitoare lume a ideilor uita de actualitatea cea tristă.

Prin ace'a metamorfosa trecu și Traianu alu nostru. Tote temerile sale remasera la bariera Tâmpesciloru pentru a face locu unoru dulci suveniru și unoru iluziuni și mai dulci.

Pre dinaintea sufletului seu sburara că și nise chipuri de ale camerei obscure scene din prim'a sa caletorie. Se vedeă în betrânésca diligenta cu legendarulu suragiu seu postalionu audia bornulu acestui'a și trosnetele lui de biciu, tropoitulu cailoru și suetulu clopotului dela gâtulu înaintasiului din drépt'a. Apoi 'și aduse aminte, că tocmai la Riulacu capetase o societate plăcută cu care mersu totu amendoi singuri în fondulu diligentei până la prim'a statiune a drumului de feru, cale de o di și două nopti. Suveniru ale unei fericiri — pășagere.

Si aducându-si aminte de acésta și de alte aventuri totu de acéasi natura se miră de îndrăsnél'a, ce avusé totu-de-a-una față de femei, până cându resimțise o sfîela mai mare de câtu chiar' la primul esamenu publicu, atunci cându vediușe pentru prim'a ora pe Coralî'a.

Nici nu îndrăsnia a se gândi la ea în acélasu momentu, în care 'și aduse aminte de cuceririle sale galante. I se pareă ca și o blasfemie de a-si închipui, că Coralî'a ar' puteă resuță în acélasu aeru în care respirasera acele fiintie usiurele de minte, cu inim'a îngaditoare și cu pasiuni vulcanice, care-i procurasera ocaziunea de a cunoșce de aprôpe desiértatiunile femeiloru de lume.

Ce-i dreptu — la Bucuresci, unde Traianu se pomenise traindu, nici că se apropiase de vre-o fată. Femei maritate și divorsate ici colea câte o veduvitia picanta, éta sirenele care-i cântasera despre dulcétî'a vietiei, care 'lu încântasera adese-ori până aprôpe de nebulie și care în fine 'lu căm enevrasera.

Dar' precumu aerulu otielitoriu alu muntiloru din patri'a s'a cea frumôsa i redase elasticitatea nerviloru și a spiritului, totu asemenea sântiulu cându dar' adêncu ce-i însuflase „diu'a nuntiloru“, cum i veni a numi pe Coralî'a sa, i limpedise sufletulu, curatiându-lu de sgurele vulcanice ce se adunasera cu ocaziunea diferiteloru eruptiuni totu atâtu de primejdiose precātu erău de deliciôse, și care i apesău din cându în cându inim'a s'a cea neastêmperată.

Ce'a ce oliăora namise amôru, nu fusese decâtu o jucărie a fantasiei sale, unu cultu neiertatu adusa celei de multime adorate diētie a voluptatii; până cându acum, sântimentulu ce-i inspirase „diu'a nuntiloru“ eră unu sântiu dieescu; unu cultu alu abnegatiunei, unu boldu la fapte nobile și măretie.

Pentru nici un'a din femeile pre care le cunoscușe până atunci nu si-ar' fi jertfitu nici măcaru o singura convinctiune, decumu se fi adusu jertfa independintiei sale d'aurie, precumu o făcuse cu înfocare pentru Coralî'a.

Rabdarea s'a fôrte siubreda până acumu se refortificase de acestu sântiementu, care 'lu făcea blându, unde fusese aspru, îngaditoriu unde fusese pretentiosu, modestu unde fusese arogantu.

Nimicu, mai înainte, nu l-ar' fi potutu decide, a pârcede în contr'a sântiului seu de consciētișitate, cumu pârcedea acumu, absentându-se dela postu în unu momentu destulu de criticu.

Acésta jertfa, că-ci eră în adeveru o mare jertfa din partea lui, i-lu umplea cu ôre-care multiamire. Acésta multiamire singura i dedeă curagiulu de a lucră în contr'a firei sale, unu curagiu, care i-ar' fi lipsitu sub alte împregiurari.

Trenulu hurducându sbură înainte, locomotiv'a siueră, statiunile se succedeău un'a dupa alt'a.

Nimeni nu veni se turburo pe Traianu în visurile ce le visă, lungitu pe pern'a cupeului, cu ochii deschisi.

Din cându în cându i-si aducea aminte de realitate. Atunci alergă la ferestra că se arunce o privire afara, că și cându ar' fi voitu sê se orienteze.

Apoi érasu recadeă în reveriile s'ale

Dar' lucru ciudatu, desu alergă cu rôte de feru mânate de poterea aburului pe raiulirele de otielu, că se primésca unu postu la succarsal'a Patriei, elu totusi, de câte-ori se vedeă în reveriile sale că fericitulu soțiu alu diēci s'ale din muntii, nu mîi eră functionariu supusu vointiei altor'a datoriu a consultă la fie-care pasu regulamentulu bancii, a menagiă opiniunea publica, ci eră unu omu liberu, esercită profesiunea s'a de predilectiune, scriă poesii, povesci și novele și împodobiă numele seu, pe care acumu i-lu portă și diu'a s'a, cu noua stralucire storecându admiratiunea lumii pentru purtatorii acestui nume.

Traianu în adeveru pre lângă staruintiele sale de a-si asigară unu postu, nu refusase ofert'a redactorului diurnalului din Tâmpesci de a primi însărcinarea de colaboratoru la dișulu diurnal.

Afara de novel'a sciuta, care escitase ciud'a ovreiloru și urgiă lui Laib în contr'a s'a, mai contribuise la diurnalulu și cu alte scrieri de diferitu cuprinsu; ér' acum, sântiându-se necesitatea de a se mări fôia, devenise pe tacute asociatul editorului depunându că portiunea s'a de capitalu o suma căm de vre-o mia de floreni, pe care o constituise parte din economiile realizate din léfa sa, parte din unu împrumutu ce contractase cu speranti'a că 'lu va poté restitui din economii făcute ulteriôre și din venitul diurnalului.

Ore se nu fi fosta cu potiția a trai din partea de venitu ce i va aruceă diurnalulu. Până acumu fôia avuse ciuci-sute de abonati și pe urm'a loru se hranise redactorulu-editoru. Acumu după-ce se marise, veniău meru la abonati noi, numerulu loru crescea pe di ce mergeă, poté se ajunga la o mia, la două, la trei mii; apoi inca novelele ce va scrie, libretele de operete ce va compune, tragediile ce va lucră, astea tote i voru aduce venitu, tantieme, bogatie cu unu cuventu.

Fantasi! ce mai fantasii!

FRUMÓSA PERSIANA.

Numai una poetu diu mil'a lui Domnedieu, care va se dca una poetu cu o imaginatiune bogata, precumu erá ace'a a lui Traianu, poté in asemenea momente aveá idei atátu de desierte.

Vagónele duruía mereu inainte.

Fiiu-seu, càci desiguru va aveá unu fiiu, asia visá Traianu inainte, va ereditá dela dñsulu o fantasie vivace, care va fi disciplinata prin unu studiu mai temeinicu decum avusè dñsulu. Fiiu-seu va depune baccalaureatul, va frecuentá o universitate, va dobëndí gradulu de doctoru de filosofie adaugându la numele Mistrelu unu titlu academicu.

Locomotiv'a siuerá petrundietoriu, rótele zirnaíu, trenulu trecuse preste unu podu si se apropiá de statiunea penultima dela Riulocu.

O sgduitura mai aspra readuse la realitate pe Traianu.

„Óre terminá-voiu cev'a astadi,“ se intrebà elu. „Bine ar' fi, déca asiu poté se me intorcu cu decretulu in busunariu. Ce triumfu asupra adversariloru mei. Laib s'a superatu pe mine í-mi este inamicu pe fačia. Nu me miru. Credeá a gasi in mine unu instrumentu docilu, o sluga plecata si cându colea Dar' in adevèru, amu fostu pré-pré negenatu, publicându ace'a aspra critica contr'a ovreiloru in novel'a mea!“

O siueratura petrundietóre ce scóse locomotiv'a in acestu momentu lungindu-o mai multu cá pana acumu făcù pre Traianu se tresara.

Fù apucatu de o nespusa si neesplicabila frica, ba gróza chiaru.

Erá pe la optu óre trecute, tēmpulu cându se sculá de obicei.

Fàra de voie i se presentá chipulu tatalu seu, cum parasí patulu.

Par'ca 'lu vedeá plecându-se cu greu, cà-ci erá tare trupesiu — si redicându câte un'a alta din imbracamintea s'a, par'ca 'lu audiá ghífaindu.

Trenulu intrase in gara, acumu se oprí, clopotielulu garei resunà, conductorulu deschise usí'a cupeului si strigà: „Riulacu, diece minute.“

Traianu í-si luà gēnt'a se pogorí si mersè spre peronu.

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

O intrebare.

Totu 'mi dñci cà n'am oglinda
Cà se potu se me privescu, —
Nici nu-mi trebui, cà-ci privindu-o,
Seiu pré bine cà 'nrosiescu.

Dar' asiu dá, asiu dá o lume
Num'o clipa s'o privescu — —
Spune-mi, scumpo 'n alu teu sufletu
Trebuie-ar' se 'nrosiescu ?

Octavianu.

STAN'A DE VALE.

(Urmare.)

3. Crisiulu stà din trei riuri mari: celu nordicu numitu: rapede, celu de midilocu: negru, celu sudicu: albu. Tóte trei tienu de Muntii Bihorului, anume celu rapede de partea nordu-vestica a catenei celu negru de partea nordu-vestica a Cucurbetei, celu albu de laturea vestica a Cucurbetei.

a) Crisiulu albu izvoresce in cóst'a sudica a Muntiloru Bihoreni in Ardealu la muntele Strēmb'a, trecandu apoi prela Bai'a de Crisiu, Halmagiu, Buteni, Boros-Siebisiu, mai apoi Giul'a (Gyula) si lasandu in stēng'a Ciab'a, ajunge la Bichisiu (Békés) unde se imbina cu Crisiulu negru; si asia unite vinu pana la Gyoma, unde se unescu cu Crisiulu rapede unite tóte trei inaintéza pâna la Csongrád, unde se vérsa in Tis'a. Isvórele s'ale principali suntu a se cercá intre Cucurbet'a si Zánoga.

b) Crisiulu negru vine sub singuru acestu nume numai dela Beiusiu; costá din trei pâraie. — Considerându inaltimea isvorului, lungimea cursului, isvorulu principalu 'lu are comunu cu parèulu ce vine dela Poian'a din inaltimile Bihorului, si percurge pâna in Beiusiu o cale de 70.5^{km.}

La repedisiulu vesticu alu Cucurbetei observa omulu la sóre nescè pantlice de picuri ce licurescu cá argintulu. — Ele isbucnescu din patru izvóre neapropiabile intr'o inaltime cá de 1265^{m.}, si unindu-se dáu Isvorulu Biharii. Prela inceputulu valei proprie ele se intâmescu cu unu altu izvoru si mai puternicu ce vine dela Bihorulu propriu dintr'o inaltime de 1425^{m.}. — Ací se afla o grupa intréga de izvóre, cunoscute sub numele Fontânele, cari in cursulu lor forméza cataracte pitoresci, si se unescu in Valea Poenii. De ací incolo incepu a vení sub nume de Crisiu, care la Carpenetu primesce riulu ce vine din Criscioru din muntele Zánoga, si asia unite vinu pâna la Vascon, de unde numele Crisiu devine si mai comunu. — La Stei (9.5^{km.}) primesce unu altu parèu venitu dela Bãiti'a.

Crisiulu de Bãiti'a isbucnesce dintr'unu locu fórte pitorescu cá la 2 óre departare spre nordu-ostu dela orasiu in Valea Gorlata. Pescerea din care ese la in. de 697^{m.}

Alu treile parèu mai bogatu in apa este Galben'a séu parèulu de Petrós'a, avendu cursu de 56.5 km. (a dóu'a lungime.) Parèulu Petrósei stà din riurile unite Galbina si Bulsulu (7.6 km. spre ostu dela Petrós'a. Isbucnirea acestui parèu, la pólele dela Pétr'a Boghii asemenea celei dela Baitia, ne intinde un'a dintre cele mai interesante scenerii. — Galben'a si Bulsulu au mai multe isvóre laterali. Galben'a pâna a se uní cu Bulsulu percurge unu terenu fórte angustu prin cele mai frumóse, insecutierabile Parthie ale Muntiloru Bihoreni. Afora de

ace'a Galbin'a ne dà unicu esemplaru in totu Comitatu Bihoru, cà de dóue ori dispare, si éra-si reapare. — Ap'a adeca, care dispare la pólele Stânei de Pétra între stâncile Domasca reapare éra-si din Pescerea dela Ponoru, apoi se ascunde de nou, si reapare in Valea Galbenei.

c) Crisiulu rapede. — Se póte considerá cá linea principala a Crisiului rapede ce'a-ce isbucnesce in Ardealu la Dumbrava spre otusi dela Huiadinu (Bánffy-Hunyad). — Déca totusi vomu cáuta — cum trebue se cáutam — la cantitatea apei, la lungimea cursului, la inaltimea in care se afla izvorulu ce dà mass'a apei, atunci de linea principale a Crisiului rapede trebue a se socoti parèulu Draganu, care se unesce cu linea dela Dumbrav'a între Ciucia si Siebisielu (Kiss-Sebes).

Draganulu se alimentéza linu din trei izvóre principali, unulu constantu la pólele Botiesei in laturea sudvestica la in. de 1707 m.; si alu doile la pólele Britieiloru 1685.5 m.; si alu treile, celu mai principalu din tóte, in cóst'a nordica a Cornului aprópe de vèrfu la in. de 1586 m., numitu: „Fòntân'a rece“ de tèmp. m. 470, ce tinde beutura recoritória si atátu de placuta pastoriloru si caletoriloru.

Draganulu computatu dela fòntân'a rece 11.5 km. merge pre teritoriulu Ungariei proprie; de aci încolo 3 km. forméza linea demarcationala între Comitatu Clusiu si Bihoru, apoi strabate cu totulu in Ardealu.

Britieii cum poturamu observa dáu izvoru principalu pentru dóue rîuri Fòntân'a Dretii dela pólele sudice ale Britieiloru pentru Somesiu, éra izvorulu dela pólele-i vestice da apa pentru Crisiulu rapede. — O legenda a poporului tiene, cà doi nati ai unei nimfe, unu copilu si o copila se jocáu in pratulu dela pólele Britieiloru. Pismasiulu mamei, unu Viforu teribilu i-au mènatu totu mai susu, totu mai susu pâna cându se perdura si nu se mai potura întâlni; ei se cautáu in directiuni Deosebite si plângeáu cu doiosia pânacându morira. — Mam'a aflându cadavrele loru din sirójele de lacremi ce ei au plânsu au facutu dóue izvóre, ci precumu ei au moritu cautându-se unulu pre altulu in directiuni opuse, asia izvórele au cursu in dóue directiuni opuse formându dóue rîuri deosebite si despartite, cari dupa unu cursu lungu se unescu in Tis'a blonda.

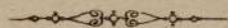
Altîntre Britieii eráu locu placutu de petreceri si pentru draci. — Asia fost'au odata cà unu dracu 'si serbá nunt'a pe pisculu celu mai inaltu alu Britieiloru; nuntasii se veselíau si dantiuiau la luna, cându unu nourasiu de pisma le-a conturbatu petrecerea. — Mirele entusiasmatu si de altmentre de fericit'a s'a casatoria si-a propusu a inghití norulu; cum si-a propusu, asia a si facutu. — Dar' de-odata se stèrnesce unu viscolu grozavu asupr'a cetei adunate; fulgeru urmá dupa fulgeru, dete in stânci si tuná infricosiatu. Dracii inspaimentati dispunu carele loru de focu; grabescu a asiediá damele in trasure, si a scapá

in visuniile apropiate. Dar' pre multi i-a ajunsu nemesea; bucatile de stânci de porfiru ce se tragu dela Britiei in diosu, crepaturile de stânci la Piétr'a talhariului scl. suntu séu draci ucisi si prefacuti in stânci, séu in parte bucatile din carele loru stricate. — O parte din ei au potutu se scape chiar' pâna la Oncés'a, ci isbând'a cerésca i petrecú si pâna aci; ei sboráu cu aripi de vèntu pâna in leuntrulu pescerii, dar' fulgerulu le stete in calcâi si-i tuná in sinulu pescerii. Ósele ce se afla in adênculu pescerii nu suntu decátu ale draciloru tunati, de aici se si numesce: pescerea duhuriloru séu hudra'smeiloru.

Alu treile parèu care tiene de Crisiulu rapede este Iadulu, ale cărui izvóre principali suntu in cóst'a vestica a Vèrfului Poenii. — Acestu munte continuandu spre Magura despartiesce Valea Draganului de a Iadului. Iadulu este mai bogatu in apa decátu Draganulu, si percurge unu teritoriu de 34 km., va se dca mai lungu decátu ori Draganulu ori parèulu venindu dela Dumbrava.

(Va urmá.)

Joanu Buteanu.

O jertfa.

— NOVELA FRANCESA. —

Fara indoiala, între ei trebue se vina tréb'a la o rumpere. Ea éra de luni încóce lamurita asupr'a necesitatii acestui pasu si totusi améná esecutarea lui de pe o di pe ce'alalta. Unu grozavu conflictu de anima, pe care ins'a-si 'lu provocasé si pe care din sentiémentu de datorintia voiá se-lu supórté pana in sfêrsitu! Gastonu credintiosulu si bunulu ei Gastonu, celu din urma alu ei amoru!... Ea numerá deja 35 ani. Cedându ea incredintiariloru de amoru ale lui Gastonu — elu éra cu siepte ani întregi mai teneru — nu-si faceá de locu ilusiunea unei iubiri vecínice, ci gândiá din potriva, cà in curèndu o sè se rupa tóta legatur'a dintre ea si elu. Si cu tóte aceste umilirea ce éra impreunata cu acest'a, éra pentru ea mai puçinu penibila, cá durerós'a necesitate ce se apropiá acum de ea. A desface cu propri'a s'a mâna legatur'a, a pecatuí in potriv'a amorului din iubire catra amantu!

Ei amendoi apartienéu unoru si acelora-si cercuri. Ea éra avuta, de origine distinsa, veduva, libera si n'avea copii. Nici o datorintia nu o impededá a fi totu-de-a-un'a fericita, càci o costá numai unu singuru cuvèntu, de a fi. Dar' Genevieve vedeá si aici lamuritu... A remânea amant'a lui Gastonu nu insemná alt'cev'a, decátu a-lu impovorá pe elu cu unu greu jugu pentru viitoriu... A se casatori cu elu?... éra cu totul totu imposibilu. Patim'a acestui teneru plinu de entusiasmu si poesie nu ar' fi potutu resistá treziei unei con-

vietuiri conjugale. Deosebirea de etate erá totu-si prea mare. Si ceea la ce Gastonu nici nu se gândiá, Genevieve o vedeá destulu de lamuritu; societatea, in care traiáu, le cunosceá relatiunile si-'si inchideá améndoii ochii, pentru-cá se satisfecéa indestulu tuturoru reguleloru buneii cuviintie. Tace-o-ar' societatea acést'a si atunci, cându Gastonu ar' luá pe Genevieve? N'ar' dice atunci orisi-cine cu o ironia compatimitóre pentru Gastonu si cu compatimire condamnatóre pentru Genevieve: „Elu si-a luat de soçia pe amant'a s'a!“

Ea nici odata nu credeá cá va fi capabila de o asemenea slabitiune. Ea, contes'a de Ideville, se fie amant'a unui barbatu! Mai bine se móra, decâtu sè se injosésca la atât'a! Dela mórtea soçii ei de-ântâiu iucóce, traiá intr'o frumsetia stalucita, plina de o nobila mândrie admirata intocmai cá o regina, stimata si incungiuurata de toti. Ea uríá pe ómeni, cáci totu-de-a-un'a vedeá inaintea ei pe contele de Ideville. Si apoi nu erá acést'a de o infaçisare atâtu de ademenitóre, cu o purtare frumósa si cu nisce stralucite insusiri esterióre? Dar' sub acestu acopereméntu stralucitu se ascundea unu sufletu impetritu, unu egoismu ce s'a educatu prin admirarea propriului Eu, care tēmpiá tóte sentiementele mai bune. O a dóu'a óra nu voiá Genevieve se cada prada acestei gre-sieli. Ea voiá se fie iubita pentru sine in-sa-si, cu aceea patima sincera, naiva si copilarésca, care e unu dreptu prerogativu numai alu junetiei. Ea voiá se iubésca de dragulu amoralui.

Si in midiloculu acestoru dorintie, care is-voriáu din dorulu unei inimi oneste, in acést'a atmosfera lucitóre, pe care insasi ea a creat'o in giurulu ei, ea frumós'a femeia, se apropia de ea unu amoru onestu si nevinovatu. Gastonu de Pommerin, o anima de copilu abia de dóuedeci de ani, incungiuurá pe Genevieve cu cultulu unei adorari ferbinte, dar' cu tóte aceste discrete. Genevieve erá pentru elu unu idolu, care trebuíá se fie adoratu din departare. A petrece in apropierea ei, a o vedé, a respirá cu ea unulu si acél'a-si aeru, erá destulu pentru de a-lu face fericitu. Infocat'a lui privire erá atâtu de plina de vapai'a amorului, curat'a lui anima tieneá atâtu de multu la dreptulu junetiei, la dreptulu de a iubi, încátu se sēntiá atrasu de ea cá prin farmecu. Fara de a se gândi, câtu de primejdiosu póte fi unu ast'felu de jocu, ea voiá se afle adēncimea amorului lui Gastonu. Departe de tóta cochetari'a, ea erá setósa se audíá poesi'a ce veníá din anim'a si de pe busale acestui copilu.

... In genunchi, cu mânilé impreunate, o privíá Gastonu, si sub privirea lui domóla, din care câte odata se pareá cá ese câte o flacara invapaiata, tremurá Genevieve, cá si cându ar' cuprinde-o o betie de ce nici idea n'avea vre-odata.

— Te iubescu! De ce nu-mi potu aflá cuvinte care ar' fi create numai pentru d-t'a! De ce trebuie se servésca aceste silabe altor'a, cându eu asiu voi, cá ele se inóte in sufletulu d-t'ale, intocmai cá si o manifestare!

. . . Cev'a ce e mai puternicu cá vointi'a mea me atrage spre d-t'a, Genevieve, suntu cu totulu alu d-tale si sēntiescu inca prea bine cá eu vietuescu in inim'a d-tale si trebuie se si remánu acolo.

. . . Nu me mai temu, cá te voiu ofensá prin marturisirea mea, cáci d-t'a esti cu totulu a mea. . . Nu-mi face nici o obiectiune, cáci ar' fi unu pecatu a tagadui ceea-ce vedu eu inaintea mea cá unu felu de descoperire. Se varsa din anim'a d-t'ale intr'a mea, luceste in privirile d-t'ale, mișca pe buzele d-t'ale si luceste pe fruntea d-t'ale: e amorulu, Genevieve, atotu-poterniculu amoru! . . .

. . . In genunchi te adoru idolulu meu, si zimbierea-mi se disólva in a d-t'ale. Primesce-me asia cum suntu, cu juneti'a si cu patim'a mea. Te iubescu! Te iubescu! . . .

. . . Plângi, Genevieve? Asia-dara recunosci, cá ne iubimu?

* * *

Fericirea se decide deja aici pe pamēntu: ea trebuie sondata. — La ceea d'antâiu alusiune, pe care o facu-se Genevieve lui Gastonu in acést'a privintia, prevediu-se, cá nici-odata nu-lu va poté convinge de necesitatea acestui pasu. Trebuie mai multu cá o frasa de tóte dilele, spre a poté nimici unu amoru iradacinatu. Intieleptiunea n'are locu acolo, unde patim'a 'si facusé locu in pétra intocmai cá si unu ríu ce vine delu munte. Genevieve mai de multe-ori se incercá a duce conversatiunea pe acestu terenu, dar' totu-de-a-un'a inzadaru. Pe dí ce mergea totu mai lamurita i deveníá necesitatea, cá ar' trebui se se incheie lupt'a; dar' cum se spereze cinev'a o biruintia, cându in sinu-i propriu duce unu aliatu adversariulu?

— Asculta-me bunulu meu prietenu, asia nu mai póte merge. Positiunea mea e falsa, ómenii staruie din tóte partile, cá se me maritu din nou. . . Si inca domnulu de Valnougues stá in lista acelor'a, pe care lumea mi-a destinau de soçiu, d-t'a scii, cá lumea e despóta si pretinde, cá omulu sè se supuna la ceea-ce pretinde ea. Nu mi-e permisu se mai resistu. Daca e si grea jert'fa, mai târdiu totu te vei convinge, cá eu aveám dreptate, si inca 'mi vei fi multiamitoriu.

— Deci eu potu se-ti fiu barbatu, Genevieve, ori apoi amorulu d-t'ale nu erá decâtu o mintiuna. De multe-ori te rugá-i dejá se-mi fi soçie, acum pretindu acést'a. Pré puçinu 'mi pasa de ceea-ce dice lumea, si daca ea va clatiná din capu, clatinamu si noi din capu impreuna cu ea.

Genevieve vediusé, cá pe acést'a cale nu o se ajunga la nimicu. Unic'a potintia, de a devinge resistenti'a lui Gastonu, jaceá intr'acea, cá 'lu va poté convinge, cá amorulu ei nu e asemenea amorului lui. Elu trebuíá se cróda, cá totulu erá unu capritiu din partea ei, o tóua trectória, care dejá in multiumirea ei 'si afla germinele mortii. Marchisulu de Valnougues, soçulu ce i'la destinau lumea, avé se jóce rolulu unui aliatu in lupt'a pentru datorintia si in contr'a propriei feri-

ciri, și după-ace nu se mai credi în propri'a ei putere, chiamă pe aliatul ei.

Intemplantă aduse cu sine, că înainte de ast'a cu vre-o câteva d'ile conveni cu marchisul. Mai puțin respingătoare și batjocoritoare că de altădată, ea desceptă în tomaticul adoratoriu n'ouă speranție. Elu 'și mai repetă odată și Ddieu scie a câte-ora poft'a inimii s'ale și de astădată nu primă o corfa pronunțată. — Din contra, Genevieve i disă zimbindu:

— Cercetăza-me în d'ilele aceste... într'un'a din d'ilele, în care primescu eu... Vomu se ne mai întielegem asupra lucrului. Cine scie? Nu spunu chiar' că da, dar' nici că ba. Vomu vedé.

— Cându are se fie?

— Ast'a e tocmai ce-a-ce nu sciu. Din fire suntu căm nituca, bunulu meu Valnougés. Mai bine e, c d-t'a preste patrusprediece d'ile 'mi scrii vre-o câteva rënduri, care 'mi voru impropetă memori'a. În scrisoarea d-t'ale 'mi ceri o audientia ca-si cându asiu fi o regina...

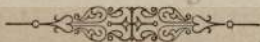
— A mea ai se și fi totu-de-a-un'a!

— Cu atât mai bine!... Scrisoarea d-t'ale o voi pune-o pe m'esa și prin ast'a 'mi aduc aminte de d-t'a. Voiesci?

— Cum se nu voiescu!?

— Dar' nu promitu nimicu înainte. Conversamu, ast'a e totu. Dacă ai scî ce obiecțiuni vei avé a devinge.

(Finea va urmă.)

CALETORIA IMPREGIURULU PAMENTULUI în optu-dieci de d'ile.

Piesa de spectaculu cu cântece, dantiuri, evoluțiuni și intrări, în 5 parti și 15 tablouri.

De A. d'Ennery și Jules Verne.

Tabloulu 6.

Pester'a sierpiloru din Borneo.

Scen'a 3.

Aonda, Nemea.

(După plecarea lui Passepartout, se aude unu v'ejitu straniu și se vedu îndată pe boltitur'a dela intrarea peșterei mai multi sierpi cari se cobóra încovoiindu-se încetu spre stâng'a; doi din monștrii ajungu pe pământu și se misca spre Aonda și Nemea; în acestu momentu se t'erescu sierpi din t'ote unghiurile și crepaturile stâncei, at'ernându pe paretii ei și de-asupr'a boltitureri peșterei și fac'endu se resune peșter'a de siueraturile lor.)

Aonda: (desceptându-se): Ce visu fiorosu! Mi se pare că audu siueratur'a unui sierpe giuru impregiurulu meu — (vede sierpii și striga cuprinsa de gróza) Ah! Grozavu! E realitate! Suntu des'tepta! — Suntemu perdute! (Dest'ep'ta pe soru-s'a) Nemea! Nemea!

Nemea (desteptându-se): Ce ai, Aonda? (Vede sierpii) Dummedieule mare! Ajutoriu! Ajutoriu! — Cine ne scapa?

Aonda: (desperata) Nemea! (Unu sierpe mare se-ncolacesce impregiurulu trupului ei.)

Nemea (cu desperare): Monștrulu te omóra! (Vrea se arunce asupr'a Aondei că se o scape).

Aonda (respingându-o): Iudereptu! Scapa-ti viét'i'a ta! — Ah!

Nemea: Nu mai e nici o îndurare! (Merge siovaiundu spre gur'a peșterei și cade josu lesinata.)

Scen'a 4.

Cei dinainte, Archibald, Passepartout, apoi Nakahira cu suit'a ei.

Archib. } aparu în acestu momentu la intrare, care
Passep. } inse e închisa de sierpii ce at'erna în josu;
incérca se între, dér' reptilele se redica catra ei. Observându pe Nemea și pe Aonda, striga deodata.

Ce vedu? Nenorocitele!

(În acestu momentu fiorós'a scen'a 'și ajunge culmea, sierpii se îndrepta cu gurile deschise spre Archibald și Passepartout, și misca cu furia totu mai mare și umplu aerulu de fiorósele lor siueraturi.)

Nakahira: (cu suit'a ei apare în drépt'a la gur'a peșterei și vede ce se petrece): Aonda! (Catra Archib. și Passep.): Nici unu sunetu, nici unu semn de viét'ia mai multu se nu dati! Numai de mine asculta locuitorii acestei peșteri!

(Foculu s'a stinsu Nakahira conjura sierpii.)

Sierpiloru s'finti, pe cari adese-ori v'am conjurat, Ascultati de dulcea și ademenitóri'a vóce a Nakahirei! Foculu v'a chiepmatu din portile stâncóse, Potoliti-ve resbunarea vóstra destructóre, Asiediati-ve lingusitori la petiórele mele! De multu nu m'ati vediatu, fiindu lipsiti de mine, Adi dieitatea mi ve redá éra-si, Primiti laptele celu albu cá jertfa dela mine!

(Femeile Nakahirei însoiescu acést'a formula de conjurare pe instrumente de clopote. Servitórele le punu reptileloru înainte cesci de auru cu lapte, sierpii se t'erescu la piciórele Nakahirei și cu lingusire 'și redica capetele spre ea. Archibald și Passepartout intra cu bagare de s'ema. Femeile repetiescu formul'a de vrăgire a Nakahirei. Din pământu se naltia unu noru cá o cortina, care face se dispara încetu tabloulu dinaintea ochiloru publicului. Urméza imediatu, fara se cada adeverat'a cortina, tabloulu urmatoriu.)

Tabloulu 7.

Serbarea reginei Nakahira.

Scen'a I.

Intrarea festiva.

(Nakahira apare cu Aonda și cu Nemea, Archibald și Passepartout le urméza; preoti și preotese, demnitari, poporu malaicu, ostasi.)

Mare baletu. (dantiéza.)

Valanda: Regina! Precum ai poruncitu, t'ote suntu pregatite pentru plecarea streiniloru.

Aonda: Remânu sanatós'a, Nakahiro!

Nakahira: În câteva'a óre poteti fi în Borneo. — Aonda a datu sclavei s'ale libertatea, re-

gin'a Nakahir'a si-a platitu datori'a. Caletoria fericita scumpa amica! (Se imbraçiosieza.)

Archib.: (Catra Nakahira si suit'a ei.) Primiti multiamirile nôstre pentru ajutoriulu ce ni l'ati datu.

Passép.: (Catra Nakahira si suit'a ei) Dómnelorú, am onórea a me recomandá cu tóta supunerea!

Grupa.
(Cortiu'a cade.)
(Va urmá.)

ECONOMIA DOMESTICA

(Continuare.)

4. Curatirea locuintiei.

Ocupatiunile de dí ale casei trebuiescu ast'feliu sevêrsite dupa cumu le-a ordínatu de cu vreme económ'a. Dupa ace'a trebue se fie cu mare bagare de séma la ori-ce lucru fie câtu de micu, déca se sevêrsiesce de servitóre séu de servitori întocmai dupa cumu a dispusu dêns'a si déca uneltele si alte obiecte ale casei le-au curatítu bine dupa întrebuintiare si déca le-au pusu apoi in buna rënduieála la loculu lorú.

Usi'a este unu obiectu ala casei, care se întrebuintieza fórté desu. Candu se închide si deschide, ea trebue apucata de iveru (clatia) si nici decumu de alta parte si cu deosebire fiindu si cu mânile murdare, precumu nici a o închide cu petiorulu séu cu spatele.

Spre a scuti mobilele de casa impreuna cu poleitur'a séu lustrulu de pre ele de a nu se stricá curîndu séu de a nu se umplé lesne de prafu, le acoperimu nóptea si candu curatímu in casa, cu pânzá curata; ér' spre a le sterge de prafu se folosesce unu petecu móle si svêntatu de flanelu.

Deminéti'a se indeplinesce maturatulu si stersulu prafului cu multu mai lesne si mai iute, déca inca de séra s'a pusu la locu fie-care lucru întrebuintiatu preste dí si s'a adunatu de josu ori-ce lucru aruncatu d. e. hârtii netrebuintiose, petece dela croitu, jucarii de copii s. a. Pre tempulu câtu se strengu paturile séu se matura prin casa si se strengu prafulu, ferestrele stáu deschise, spre a se premeni aerulu din casa stricatu preste nópte si spre a poté esi o parte din prafu prin ele afara. Pâna ce se premenesce aerulu in casa, se potu curatí hainele de prafu, se scutura covórele de pre podele, séu se spala vasele murdare; se întielege cá tóte acestea se facu afara din odaia.

Asternutulu din patu inca se póte aerisá pana ce se indeplinescu alte lucruri, déca acest'a se tinde pre scaune dinaintea ferestrei deschise, séu déca se întinde afara pre o prajina. Candu se stringe séu candu se asterne patulu, saltéu'a se întórce pre partea cea-lalta, déca este de paie se infêuza nitielu paele adunându-se dela margini ceva mai spre mijlocu. Déca patulu are arcuiri, atunci saltéu'a, — déca este de paie séu de lâna, se aeriséza mai usioru, déca se întórce numai

simplu pre partea cea-lalta luându-se ast'feliu cev'a mai raru spre a scóte afara. Din potrivá saltelele de fulgi (pilotele) trebuiescu aerisate câtu se póte mai desu, cáci prin ele strabate aerulu cu multu mai greu, cá prin cele de peru séu de lâna. Cu deosebire cele de fulgi trebuiescu scóse afara si întinse la sóre chiar' si spre a-si capetá fulgii éراسi elasticitatea si volumulu de mai uainte.

Maturatulu casei are a se face cu tóta acurati'a pana in unghiuletiulu celu mai micu alu casei spre a nu remâneá prafu pe nicairea. Spre a nu se redicá prea tare prafulu pre tempulu maturatului si a se pune pre pareti si pre alte obiecte din casa, este bine a udá matur'a in apa, séu se presara prin casa tarítie umede de lemnú dela ferestreu*), cáci acestea fiindu umede aduna totu prafulu de pre podele pre ele si ast'feliu maturându-se acumu impreuna gunoiulu se aduna in mai multe gramedióre prin odaia spre a nu-lu preumblá întregu dela feréstra si pana la usia prin casa. Aceste gramedióre se aduna apoi cu matur'a pre tabliti'a de gunoiu si ast'feliu se duce afara. Inainte inse de a se aruncá se cercetéza de aprópe gunoiulu, déca nu cumva se afla prin elu vre-unu lucru de trebuintia d. e. vre-unu acu, nasturi, jucarii de copii si altele asemenea. Unele económe inainte de a maturá stropescu cu apa prin casa sub cuvêntu ca şè se móie prafulu, acest'a inse este unu obiceiú reu si unu lucru fórté gresitu, cáci prafulu prin stropirea cu apa se lipese bine de podele si candu dáci cu matur'a elu nu se duce, dupa ce s'a svêntatu prin casa, acést'a remâne ast'feliu totu nematurata. Déca din întêmplare s'a versatu apa prin casa, atunci acést'a nu se sterge cu matur'a, ci cu unu petecu de pânzá grósa destinatu anume pentru spalatulú séu curatitulu podeleloru si care dupa întrebuintiare trebue clatitu bine si pusu spre a se uscá la loculu seu.

Curatitulu séu spalatulú podeleloru, care are a se face in tóta septemân'a séu celu multu la dóue septemâne, se întêmpla ast'feliu: Se pune dóue pârti de nasipu si trei de molozu (varu de frecatu, siurla) se amesteca la unu locu stropindu-se si cu puçina apa, pre urma se stropescu cu o matura uda si podelele si se prasara nasipulu acest'a pre podele, care trebue lasatu aci cáim vre-o $\frac{1}{4}$ de óra. Dupa ace'a frecámu scândurile cu o perie aspra séu cu unu petecu de pânzá grósa, ori cu unu manunchiu de paie, pre urma maturámu nasipulu si le stergemu bine cu peri'a séu cu pânz'a umeda, pazîndu-ne cá nici odata se nu se verse apa multa pre podele, precumu se face la noi in multe locuri cu asemenea ocsioni, cáci ap'a multa putrediesce podelele, le dá o revenéla fórté vatamatóre sanetati si afara de ace'a se usca cu avenoia.

*) Tarítiele acestea întrebuintiate odata, pana ce se aduna altele nóue la ferestreu, se potu folosi de mai multe ori, déca se aduna dupa întrebuintiare intr'unu ciubaru cu apa spre a se clatí ast'feliu de prafulu de pre ele, dupa ace'a se scotu si se pastréza intr'unu locu ceva mai umedu.

Modulu celu mai practic si totu deodata si mai economicu pentru de a tiené podelele camerilor curate, este a le vapsi; déca nu pre tóte celu puçinu cele mai principale. Vapsirea ne casciga si tempulu ce se perde la spalatul desu alu loru si le feresce totu deodata si de a nu putredí curându de udatur'a cea multa si désa. Pe de alta parte o camera cu podelele vapsite indata are altu aspectu, alta infaçiosiare. Scândurile séu podelele vapsite nu trebuescu spalate alt'feliu decátu numai sterse cu o pâna cea umeda la 3 séu 4 dile. Vapséu'a de podele se prepara ast'feliu: Se amesteca unu chilogram de vapsia rosie cu unu chilogram de vapsia galbina si cu unu litru de uleiu fertu. Acést'a ajunge la vapsirea a 3—4 camere. Pentru cá podelele se aiba si óre-care lustru, dupa ce s'a uscatu vapséu'a pe ele, se ungu cu lacu. Laculu urmatoriu este potrivit spre scopulu acest'a: 50 grame de schellak se topescu in 210 grame de spiritu, langa care se mai adauga 6—7 grame de camfor. Compositiunea acést'a se strecóra printr'unu petecu de inu. Acestu lacu intaresce si luciesce vapséu'a cu care au fostu vapsite podelele mai dinainte. Atátu vapsielele câtu si laculu acest'a se potu aflá in bacanie si preparate gat'a, dar' se intielege cá ceva mai scumpe decátu cumu te costa candu ti-le prepari singuru.

Din maturatulu de diminétia, cu tóte cá se deschidu usile si ferestrele, totusi o parte din prafu se pune pre paretii cameriloru si pre mobile. De ace'a este neaperatu de lipsa, cá in fie-care Sâmbeta séu luni sè se stérge paretii si mobilele cu o perie móle, inse cu mare ingrigire spre a nu se vatemá vapséu'a de pre paretii séu poleitura de pre mobile. Totu cu ocasiunea acést'a se iáu mesuri spre a sterpi stelbitiele si moliile, déca se afla. Unii asigura, cá celu mai bunu midilocu impotriv'a acestoru insecte, ar' fi se aprindemu puçlósá in camerele, unde se afla, si le lasi o di séu dóue inchise spre a stá fumulu infundatu in ele, dupa care sè se faca apoi curatirea completa a cameriloru. Mobilele se stergu mai antaiu cu unu petecu mai mare si mai grosu de flanelu, dupa aceea cu altulu mai micu si mai curatu, dupa ce s'au stersu, se asiéza fie-care la loculul loru. Petecile, cu care stergemu mobilele, se scutura afara mai de multe ori pre tempulu stersului. Pre més'a de scrisu se observa strictu, cá ori-ce hârtie câtu de mica, ori-ce carte, in sfêrsitu ori-ce lucru de pe ea, dupa ce s'a stersu pe mésa, se puna éراسi înto-mai cumu au fostu inainte. O schimbare in acestea se póte face numai cu sciinti'a si cu invoial'a celui'a, care le intrebuintiéza. Spre a nu luá vèntulu vre-o hârtie de pre acéstá mésa pre tempulu câtu suntu ferestrele deschise, se pune ceva greu pre ele. Hârtiele, care nu mai trebuescu, nu se arunca nici odata sfara, ci se ardu.

Obiectele de lâna, catifea, covóre, nu se stergu, ci se scutura séu se batu usiurelu cu unu betisioru de trestie in tinda séu in pridvoru (galerie).

(Va urmá.)

J. Dariu.

Glume.

Credentiosu pana la mórte. — Judele: — Pentru-ce ti-ai omorítu femeí'a ?

Acusatulu: Pentrucá nu mai poteámu vietíuf cu dens'a, cá-ci aveá o natura nesuferibila.

Judele: — Atunci de ce nu ai cerutu divortiu.

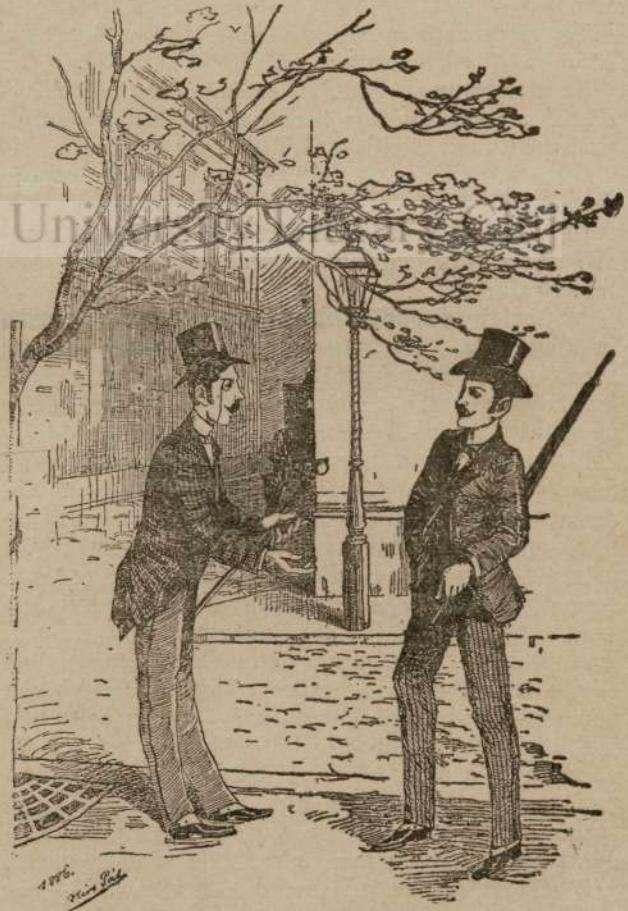
Acusatulu: — Fiindu-cá i-i jurase-mi credintia pâna la mórte.

*

Intre culise. — Iá inchipuesce-ti, vicomtele voiesce se me iá de soçia!

— Si ai se te introduci in vietí'a s'a privata?

— Pentru ce nu?... Elu va fi fórté fericitu cându, dupa siese luni, voiu intrá din nou la teatru!

A. Gratulezu la casatori'a ce voiesci a inchiá cu d-siór'a X., — mai simpla fiintia nici nu poteái aflá in totu tienutulul nostru, ea e o adeverata gâsca.

B. Credu si eu cá e gâsca, — dar' e gâsca umpluta.

Cronica. — **M. S. Imperatoriulu-Rege alu Austro-Ungariei** dupa ce va participá la manevrele cele mari ale armatei comune, cari voru avé locu in comitatulu Hunedórei, se va re'tórce càtra casa pe lini'a Alb'a-Iuli'a—Teiusiu—Budapest'a, si in cale-i se va opri la Clusiu pre 1—2 díle. Aici f-i va face visit'a si *M. S. Regele Romaniei*. — In Clusiu se facu mari pregatiri pentru primirea in-altului óspe, care va sosí acolo probabilu in 30 septemv're st. n.

Casina romana va se se infientieze in Alb'a-Iuli'a. Erá de multu sem'tita aici lips'a unui centru de convenire a Romaniloru si, multiemita barbatiloru cu tragere-de-anima, acest'a este acumu aprópe de-a se realisá prin proiectat'a casina româna, a càrei infientiare s'a hotarítu esmitiéndu-se si o comisiune pentru elaborarea statuteloru si intreprinderea tuturor pasiloru necesari pentru cá ace'a se se inactiveze càtu mai curundu.

Ariesiana. — Firm'a „*Ariesiana institutu de creditu si economii societate pe actiuni in Turd'a*“ s'au in-protocolatu in siedinti'a Tribunalului regiu din Turd'a tienuta in 15/7.1887, — in urm'a carei'a directiunea are onóre a aduce la cunoscenti'a onoratului publicu, cá societatea si-a inceputu activitatea cu díu'a de 16 Iulie. — Succesele cele mai stralucite!

Societatea pentru literatur'a si cultur'a romana in Bucovin'a. Din raportulu comitetului acestei societati despre activitatea s'a in decursulu anului 1886 aflamu cá: s'au desgropatu osemintele neutatului Aronu Pumnulu si s'au stramatatu in cimiteriulu celu nou, unde se va asiediá si unu monumentu corespundietoriu spre aducere aminte de acestu barbatu meritatu; — s'au tienutu in iérna prelegeri publice gratuite, cari au fostu bine primite din partea publicului românu din Cernauti, anume dlu Olinescu a vorbitu — in dóue renduri — despre „*Anticitatíle díu Bucovin'a*“, dlu D. Socoleanu despre „*Elementulu nationalu in educatiune*“ si dlu I. I. Bumbacu despre „*Viéti'a si activitatea nemuritoriului Aronu Pumnulu*“; — s'au tiparitu mai multe brosiuri sub numele de „*Biblioteca pentru tinerimea româna*“, cari s'au distribuitu gratuitu pe la scólele poporale din Bucovin'a; — s'au spriginitu cu stipendii si ajutore mai multi studenti parte universitari, parte dela scólele medii, precumu si câtí-va invetiacei dela meserii. — Societatea numera cu finea an. 1886: 7 membri onorari, 19 fundatori, 105 ordinari si 2 membri activi.

Unu colegiu din limb'a romana la universitatea din Vien'a. Dupa o intrerumpere indelungata, in sfêrsítu in semestrulu de iérna a anului viitoriu studentii români din Vien'a voru avé ocaziune se asculte unu colegiu asupra limb'e române, ce 'lu

va tiené eruditulu filologu si profesoru alu limbiloru romanice dlu consilieru aulicu Dr. Adolf Musafia. Dlu profesoru numitu a fostu anume rogatu de càtra unu numeru insemnatu de studenti români si italieni, si si-a esprimatu parerea de bine a poté propune éراسi in materie de filologie româna, ce'a-ce nu a făcutu decátu inainte cu 20 de ani. Colegiulu va fi: „*Gramatic'a limb'e române: a) fonetica, b) etimologie*“ si „*Reportulu limb'e române fačia cu limb'a latina*.“

Inca o romanca doctoru. D-siór'a Pulcheria Conta din Pétr'a (România) a depusu la Parisu censurele de doctoratu in medicina si inca cu succesulu celu mai stralucitu — precumu scriu dífarele franceze, cari lauda multu eruditunea cu care d-r'a Conta a lucratu tes'a de doctoratu si a resolutatu tóte intrebarile comisiunei esaminátore.

Copila precoce. Mic'a copilitia Ana Statescu, fiic'a d-lui Mihaiu Statescu din Bucuresci, in etate abia de 9 ani, a trecut cu succesu esamenulu de piano dela conservatoru si a primitu premiulu ántáiu.

Universitate do femeí. — Foile rusesci spunu cá o comisiune, care se ocupa cu instructiunea superióra a femeiloru din Rusi'a a elaboratu unu proiectu de lege pentru infintiarea in Rusi'a a unei universitati de femeí, care va avé facultati de istorie si filosofie, de sciintie naturale si matematice, precumu si unu institutu medicalu. In acésta universitate voru fi admise numai femeí, cari au obtienutu baccalaureatul, adeca intielegu bine limb'a latina si greca. Program'a va fi cá a celor'alalte universitati.

Viptulu soldatiloru se va imbutati asié cá dela anulu nou inainte voru capetá si de cina.

Hymen. S'au fidantiatu: dlu *Ioanu Tanco* profesor gimnas. cu domnisiór'a *Valeri'a Pavelea* in Naseudu. — S'au cununatu: dlu *Dr. Ludovicu St. Méhes* cu domnisiór'a *Elen'a Valeri'a Mangiuca* in Oraviti'a; — dlu *Alesandru Zoicasiu* teologu absolutu cu domnisiór'a *Elen'a Berinde*; dlu *Basilíu Dancu* cu dsiór'a *Cornelia Papucescu-Papfalvi* in Popfaleu.

■ Tragemu atentiunea tuturoru acelor'a cari voru a se pregati la esamenu de ampoiati postali, ori a luá in administrare ori manipulare poste r. u. la opulu „*Postakezelési szabályok kézikönyve*“ scrisu de dlu *Stefanu Temesváry* jun. sieffulu oficiului telegrafo-postalu din Gherl'a. Acestu opu voluminosu de 31 cóle, se estinde asupr'a tuturoru ramuriloru de manipuliatiune si administratiune postala, tractându-i acei'a specificu si lamurindu-i cu esemple si tabele, — asié cá face posibilu ori si càrui individu insusírea tuturoru cunoscentieloru de lipsa unui ampoiatu postalu, — pentru ce si misterieriulu de comunicatiune de repetite ori l'a recomendatu ca manualu pentru pregatire la esamenu de ampoiatu manipulante ori magistru postalu. — Pretiulu unui esemplariu e 2 fl. 50 cr. si se poté procurá dela auctoru ori dela Tipografi'a „*Auror'a*“ din Gherl'a.